

аналізу” конкретних теорій і концепцій з точки зору як їх змістовних характеристик, так і методологічних особливостей.

Список використаних джерел:

1. Сырых В.М. Логические основания общей теории права. Том 3. Современное правопонимание. – М.: РАП, 2007. - 512 с.
2. Селіванов В.М. Право і влада суверенної України: методологічні аспекти. –К.: Видавничий Дім “Ін Юре”, 2002. - 723 с.
3. Ковалевский М.М. Историко-сравнительный метод в юриспруденции и прием изучения истории права. – М., 1888. - 188 с.
4. Цит. за: Честнов И.Л. Правопонимание в эпоху постмодерна //Правоведение. - 2002. - № 2.
5. Мальцев Г.В. Нравственные основания права. – М.: Изд-во СГУ, 2008.- 252 с.
6. Честнов И.Л. Правопонимание в эпоху постмодерна //Правоведение. - 2002. - № 2.
7. Лейст Р.З. Сущность права. Проблемы теории и философии права. - М.: ИКД “Зерцало-М”, 2002. - 288 с.
8. Венгеров А.Б. Теория государства и права: Учебник для вузов. – М.: ИКФ Омега-Л, 2002. - 376 с.
9. Теория государства и права / Под ред. В.П. Малахова, В.Н. Казакова. – М.: Академический Проект, Екатеринбург: Деловая книга, 2002. - 368 с.
10. Нерсисянц В.С. Философия права: Учебник для вузов. – М.: Изд. Группа ИНФРА-М, 1997. - 652 с.; Поляков А.В. Общая теория права: Феноменолого-коммуникативный подход. Курс лекций. 2-е изд., доп. – СПб, 2003. - 845 с.

Бондаренко О.- курсант 1 курса
ННШПСКМ НАВС
Науковий керівник - Тюріна О.В.
професор кафедри теорії держави та
права НАВС к.ю.н., доцент

ПРАВОВА ІНТЕГРАЦІЯ УКРАЇНИ ДО ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ:ЗАГАЛЬНО-ТЕОРЕТИЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА

Актуальність даної проблематики полягає у тому, що наша країна обрала європейський напрям розвитку, і останні події в Україні є яскравим свідченням цього. Українська нація кривою ціною стала на європейський шлях і домоглася підписання політичної (21 березня 2014р.), а згодом, й економічної (27 червня 2014р.) частини Угоди про асоціацію України з Європейським Союзом.

Європейський вибір України – це шлях наближення до стандартів демократії, громадянського суспільства, верховенства права, забезпечення прав і свобод людини та громадянина. Метою стратегії економічного і соціального розвитку України є створення реальних умов для її вступу до Європейського Союзу. У зв'язку з визначенням Україною стратегічної мети – інтеграції до ЄС, включаючи членство в цьому міждержавному об'єднанні, – важливим завданням є приведення вітчизняного законодавства у відповідність до законодавства ЄС, що зумовлює реформування правової системи країни у цілому.

Відповідно до стратегічних завдань євроінтеграції нашої держави, адаптація законодавства України до законодавства ЄС полягає у зближенні національного законодавства із сучасною європейською системою права, що забезпечить розвиток політичної, підприємницької, соціальної, культурної активності громадян України, економічний розвиток держави в межах ЄС, сприятиме поступовому зростанню рівня життя населення.

Метою адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу є досягнення відповідності правової системи України *acquis communautaire* з урахуванням критеріїв, що висуваються Європейським Союзом (ЄС) до держав, які мають намір вступити до нього.

Важливість процесів практичного використання правових інститутів та "європейських стандартів" у різних сферах правового регулювання, актуальність питань гармонізації законодавства України з правовими нормами Європейського Союзу, зокрема, та європейської інтеграції в цілому, обумовлюють необхідність повного і всебічного дослідження цих проблем як у практично-прикладному, так і в загальнотеоретичному аспектах. Шлях до європейської інтеграції передбачає реальне забезпечення та захист основних прав та свобод людини, створення правової, соціальної та демократичної держави, яка посяде гідне місце у світовому співтоваристві. Цей процес, серед іншого, передбачає повномасштабне реформування правової системи України на основі принципів та стандартів, що утвердилися на загальноєвропейському рівні на основі сучасного демократичного міжнародного права в результаті діяльності європейських регіональних міжнародних організацій.

Під правовою інтеграцією пропонується розуміти закономірний процес соціально-правового розвитку, який забезпечує завдяки застосуванню правових засобів і формуванню якісно однорідної правової основи поетапне об'єднання соціальних (політичних, економічних, правових, інформаційних) систем у єдину консолідовану соціальну систему. Правова інтеграція – складний і суперечливий процес. Вона дозволяє усунути істотні суперечності національних правових систем, полегшує взаємодію держав і водночас сприяє розвитку правових систем, підтримує їхню цілісність та єдність. Важливим способом правової інтеграції, який сприяє встановленню злагоженості, зближеності, взаємоузгодженості правових систем у межах певної спільноти, є правова гармонізація – процес узгодженості, взаємовідповідності, збалансованості правових систем у межах відповідного правового простору.

Етапами правової адаптації законодавства України до законодавства ЄС є:

1. Імплементация Угоди про партнерство та співробітництво.
2. Укладання галузевих угод, приведення чинного законодавства України у відповідність із стандартами ЄС.
3. Створення механізму приведення проектів актів законодавства України у відповідність із нормами ЄС.

Нарівні із зазначеним, актуальною проблемою є недосконалість, а подеколи й суперечливість нормативно-правових актів України, що негативно впливає на процес реалізації прав і виконання обов'язків усіма суб'єктами суспільних відносин, сповільнює розвиток України як правової держави. Одним із шляхів розв'язання зазначеної проблеми в Україні є законодавче врегулювання процесу прийняття нормативно-правових актів суб'єктами нормотворення та врахування положення, що необхідною умовою й головним принципом нормотворчого процесу, є законність як об'єктивна властивість права загалом. Важливе теоретико-правове значення має вирішення проблеми ролі закону у правовій системі України, тому що його статус тривалий час принижувався у вітчизняній юридичній практиці.

Отже, шлях до європейських міжнародних структур виявляється для нашої держави нелегким і суперечливим. Наразі існує багато проблем і перешкод на цьому шляху. Чинна законодавча база України є суперечливою, нестабільною, а тому недосконалою.

Створюючи національну правову систему відповідно до норм ЄС, необхідно одночасно з адаптацією вже наявних законів приймати нові, узгоджені з правовим полем ЄС, законодавчі акти. Важливо зважити на те, що процес адаптації законодавства України вимагає злагоженої співпраці всіх гілок влади.

Список використаних джерел:

1. Байтуратов М., Максименко С. Стратегія інтеграції України до Європейського Союзу: політико-правовий аналіз // Право України, 2001, № 10, с. 101.
2. Бондаренко І. Адаптація законодавства України до європейського законодавства – один з пріоритетних напрямів реформування правової системи України // Право України, 2002. - № 7 с. 63.
3. Железняк Н. Проблеми адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу // Право України, 2004.-№ 11.- с. 140-143.

4. Капіца Ю. Наближення законодавства України до законодавства ЄС відповідно до Угоди про партнерство та співробітництво між Європейським Союзом та Україною // - Вип. 5. - К., 1999. - с. 18- 25.
5. Луць Л. Основні заходи та способи європейської правової інтеграції // Право України, 2002, № 5.

Братасюк М.Г. - професор кафедри теорії та історії держави і права Тернопільського національного економічного університету, д.ф.н., професор

ПРИНЦИП ВЕРХОВЕНСТВА ПРАВА ЯК КОНСТИТУЦІЙНА ЗАСАДА ПРАВОВОГО РОЗВИТКУ СУЧАСНОЇ УКРАЇНИ

Принцип верховенства права в нинішній Україні трактується по - різному, оскільки це новий концепт для української правової реальності, що перебуває у стадії становлення, а також у зв'язку із домінуванням у цій сфері тоталітарної нормативістської доктрини, сутність якої виключає цей принцип взагалі. Його визначають як верховенство рівної міри справедливості, добра, свободи тощо у відносинах між суб'єктами права (Б.Малишев), або як верховенство природних невідчужуваних прав людини над державною владою. Українські легісти прочитують його як верховенство закону, проте, з огляду на те, що закони можуть бути несправедливими, не відповідати ідеї права, легістське трактування піддається критиці представниками юридичного підходу до права.

Принцип верховенства права закріплено в ст. 8 Конституції України, але змістовні характеристики його в цій статті не розкрито. Проте відображенням змісту цього принципу є низка інших принципів та положень, закріплених в чинній Конституції України. Насамперед, мовиться про визнання людини, її життя, здоров'я, честі, гідності, безпеки, недоторканності найвищою цінністю в Україні (ч. 1 ст. 3); в ч. 2 ст. 3 закріплено принцип первинності та визначальності прав та свобод людини стосовно державної влади. Тут же закріплено принцип відповідальності держави перед людиною за свою діяльність. Ці принципи треба прочитувати в контексті природно-правової доктрини, яка стала підґрунтям української Конституції 1996 року. Продовженням цього правового гуманістичного духу Конституції України є ст. 21, в якій зазначено, що всі люди є вільними і гідними у своїй гідності та правах, тобто закріплено принцип правової рівності (ч. 1) та що права та свободи людини є невідчужуваними та непорушними(ч. 2). Другий розділ чинної Конституції України і в інших статтях конкретизує принцип верховенства права.

Проявом верховенства права чи влади права є принцип народного суверенітету (ст. 5). Ця та низка інших статей Конституції закріплює статус українського народу як виняткового, найвищого суб'єкта права. В ч. 2 ст. 5 мовиться про безпосереднє здійснення влади народом. В ч. 3 ст. 5 закріплено виключне право українського народу змінювати конституційний лад в країні. Робити це Конституція не дозволяє більш нікому. Конституція України зобов'язує органи всіх гілок влади підкорятися волеустановленому акту українського народу – працювати в межах, визначених Конституцією та законами України (ст. 6). Проявом верховенства права є закріплення за українським народом права власності на землю, її надра, атмосферне повітря, водні та інші ресурси на території України тощо (ст. 13); закріплення за українським народом права на обрання депутатів Верховної Ради України (ст. 76) та Президента України (ст. 103). Відповідно до ст. 69 Конституції України народ має право на вияв своєї волі через вибори, референдум та інші форми безпосередньої демократії, що теж є проявом верховенства права. Верховенство права українського народу проявляється і в тому, що він безпосередньо бере участь у здійсненні правосуддя через народних засідателів та присяжних (ч. 4 ст. 124) тощо. Отже, верховенство права можна трактувати як панування права українського народу, втіленого та вираженого чинною Конституцією України як волеустановленим актом нашого народу, хоча, якщо бути послідовним,